

Eksamen i Emne OPG3401
Bacheloroppgave

«Kinas ambisjoner i Arktis – er de en trussel mot norske interesser?»

av

Kadett
Mari Lindmo Kvanneberg

Godkjent for offentlig publisering

Publiseringsavtale

En avtale om elektronisk publisering av bachelor/prosjektoppgave

Kadetten har opphavsrett til oppgaven, inkludert rettighetene til å publisere den.

Alle oppgaver som oppfyller kravene til publisering vil bli registrert og publisert i Bibsys Brage når kadetten har godkjent publisering.

Oppgaver som er graderte eller begrenset av en inngått avtale vil ikke bli publisert.

Jeg gir herved Luftkrigsskolen rett til å gjøre denne oppgaven tilgjengelig elektronisk, gratis og uten kostnader	☒ Ja	☐ Nei
Finnes det en avtale om forsinket eller kun intern publisering? (Utfyllende opplysninger må fylles ut)	☐ Ja	☒ Nei
Hvis ja: kan oppgaven publiseres elektronisk når embargoperioden utløper?	☐ Ja	☐ Nei

Plagiaterklæring

Jeg erklærer herved at oppgaven er mitt eget arbeid og med bruk av riktig kildehenvisning.

Jeg har ikke nyttet annen hjelp enn det som er beskrevet i oppgaven.

Jeg er klar over at brudd på dette vil føre til avvisning av oppgaven.

Dato: 01 - 05 - 2023

Innhold

1. Innledning	4
1.1. Bakgrunn	4
1.2 Problemstilling	5
1.3 Avgrensning	5
1.4 Struktur	5
2. Metode	6
2.1. Valg av metode	6
2.2. Fremgangsmåte	6
2.3. Styrker og svakheter ved metoden	7
3. Kina i Arktis	8
3.1. Kina de siste årene	8
3.2. Kinas arktiske policy	9
3.3. Hva gjør Kina i Arktis?	10
3.3.1. Russisk samarbeid	10
3.3.2. Grønland	11
3.3.3. Island	11
3.3.4. Svalbard	11
3.4. Kinas interesser i Arktis	12
3.4.1. Kinesiske politiske interesser	12
3.4.2. Kinesiske økonomiske interesser	14
3.4.3. Kinas viktigste interesser i Arktis	17
4. Norske interesser i nordområdene	18
4.1 Den norske nordområdepolitikken	18
4.1.1. Norske sikkerhetsinteresser	18
4.1.2. Norske økonomiske interesser	19
4.2. Hvordan kan Kinas interesser i Arktis utfordre norske interesser i nordområdene?	20
4.2.1. Sikkerhetsinteresser	20
4.2.2. Økonomiske interesser	23
5. Oppsummering og konklusjon	25
6. Referanser	28

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Arktis og nordområdene er Norges nærområder og er derfor en viktig del av norske interesser og norsk politikk. Med Arktis menes hav- og landområder mellom polarsirkelen og Nordpolen, mens Nordområdene defineres som hav- og landområder fra Sør-Helgeland i sør, Grønlandshavet i vest og Petsjorahavet i øst (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 9-10). Regjeringen har i flere år uttalt at nordområdene er Norges viktigste strategiske ansvarsområde (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 8). Norge og de åtte landene som ligger i Arktis: Norge, Sverige, Finland, Danmark, Island, USA, Canada og Russland er opptatt av et stabilt Arktis. Fordi Norge er et lite land med en geografisk utsatt posisjon, er det i norske interesser at våre nærområder fortsetter å være preget av fredelig og godt samarbeid. For Norge er det derfor viktig med sterke internasjonale lovverk og avtaler som fører med seg forutsigbarhet (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 18).

Arktis har de siste årene tiltrukket seg økt internasjonal interesse. Dette må ses i sammenheng med den globale sikkerhetspolitiske utviklingen og global oppvarming (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 22). Med minkende havis har interessen og mulighetene for handelsruter gjennom Arktis økt (Wegge, 2019, s. 1). Nordøstpassasjen som binder Europa og Asia sammen minker seilingstiden med opptil en tredjedel sammenlignet med Suezkanalen (Gjelsvik & Barr, 2020). US Geological Survey har anslått at så mye som 30 prosent av verdens uoppdagede ressurser kan finnes i Arktis (Meld. St. 15 (2008-2009), s. 62). Med uoppdagede ressurser blir også økonomiske interesser en del av bildet. Uregulerte ressurser har et potensial til å bli et problemområde i fremtiden. Flere land og aktører viser en økt interesse for det som potensielt kan befinne seg i Arktis. Den økende interessen kan også ses gjennom at flere land de siste årene har utviklet egne «arktisstrategier».

Kina har de siste tiårene blitt et land med betydelig innflytelse i verden. Landet har vært gjennom en omfattende økonomisk vekst som har ført det fra en regional stormakt til en global supermakt. Verden beveger seg gradvis inn i et bipolar system dominert av USA og Kina, der Kina er en sterk utfordrer til USAs tidligere hegemoni (Bekkevold & Tunsjø, 2021, s. 311). Kina viser interesser over store deler av verden, også i områder langt fra deres nærområder. Arktis er et av disse områdene.

1.2 Problemstilling

I 2018 publiserte kinesiske myndigheter sin første offentlige arktiske policy. I denne gjorde Kina det klart at de definerer seg som en nær arktisk stat. Det er gått flere år siden publiseringen av dette dokumentet og jeg vil utforske om det er sannhet i det de skriver i dokumentet og om dette er noe som kan påvirke Norge på noen måte. Med dette som bakgrunn vil denne oppgaven ta for seg følgende problemstilling:

Hva er Kinas interesser i Arktis, og kan dette utfordre norske interesser i nordområdene?

1.3 Avgrensning

Første del av problemstillingen vil basere seg en del på Kinas egen arktiske policy. Når Kina gir ut et offentlig dokument er det nærliggende å tro at ikke hele sannheten kommer frem og jeg mener derfor at Kinas interesser i Arktis ikke kun kan baseres på det de selv uttaler. Derfor vil jeg også bruke deres handlinger i Arktis til å svare på første del av problemstillingen.

Når jeg skriver om Kinas handlinger i Arktis, handler dette hovedsakelig om deres handlinger i nærheten til norske nærområder, eller handlinger jeg mener påvirker norske interesser. Jeg kan dermed ha unnlatt å ta med informasjon om Kinas handlinger i områder langt utenfor Norges nærområder.

Mesteparten av oppgaven er skrevet høsten 2022 da dette var min avsatte tid til å skrive oppgaven. Det kan derfor hende at referansene mine har blitt oppdatert eller at det finnes mer relevante kilder enn jeg har brukt. Dette er noe, som på grunn av tid, ikke har vært mulig å rette opp i rett før innlevering.

1.4 Struktur

Opgaven vil først presentere metoden og kildene som er brukt, og fordeler og ulemper ved denne metoden. Oppgavens hoveddel er delt inn i to deler. Den første delen vil ta for seg innholdet i Kinas arktiske policy og sammenligne dette opp mot Kinas handlinger i Arktis. På bakgrunn av dette vil jeg besvare første del av problemstillingen og konkludere med det jeg mener er Kinas viktigste interesser i Arktis. I oppgavens andre del vil jeg ta for meg de viktigste norske interessene i nordområdene. Deretter vil jeg svare på del to av problemstillingen ved å ta utgangspunkt i de viktigste norske interessene i Arktis og drøfte hvordan Kinas inntreden i Arktis kan utfordre disse. Avslutningsvis vil oppgaven oppsummeres, og jeg vil komme med en konklusjon.

2. Metode

2.1. Valg av metode

For å besvare denne oppgaven har jeg valgt kvalitativ tilnærming. Kvalitative data baserer seg på data formidlet gjennom språk og handlinger. Jeg valgte denne tilnærmingen fordi den egner seg best når man ønsker å finne ut mer om et uavklart tema og få frem et mer nyansert bilde av temaet. Jacobsen (2015, s. 133) peker på at kvalitativ metode er best egnet der vi vet lite om det vi ønsker å undersøke, og kan passe best hvis man skal utvikle nye hypoteser eller teorier.

I denne oppgaven har jeg brukt dokumentundersøkelse som metode. Det vil si at jeg har samlet inn data fra eksisterende dokumenter, kalt sekundærdata. Denne metoden baserer seg på informasjon produsert av andre, noe som betyr at informasjonen som regel er samlet inn til et annet formål enn det jeg ønsker å svare på. For å få et direkte svar på hva Kinas interesser i Arktis er, burde jeg intervjuet noen som arbeider i det kinesiske statsapparatet. Dette så jeg på som vanskelig å gjennomføre og problematisk med tanke på troverdigheten til kilden. Dette er begrunnelsen for at jeg har valgt å ikke gjennomføre egne undersøkelser, men baserer oppgaven på sekundærdata. Det finnes et stort kildemateriale som omtaler hva Kinas interesser i Arktis kan være. Derfor mener jeg det er mulig å svare på oppgaven ved å se sammenhenger mellom store mengder dokumenter. For å svare på hvordan dette vil påvirke norske interesser i nordområdene kunne jeg brukt intervju. Jeg anså det som minst like hensiktsmessig å drøfte temaet og trekke konklusjoner fra det jeg selv hadde lest, fordi dette er et spørsmål det uansett ikke finnes et klart svar på.

2.2. Fremgangsmåte

Fremgangsmåten gikk først ut på å skaffe meg en bred oversikt over temaet. Her brukte jeg både internettsøk, søk i diverse databaser og biblioteket ved Luftkrigsskolen. Jeg valgte å ta utgangspunkt i to offisielle publikasjoner som base for min oppgave. Kinas arktiske policy (2018) og Stortingsmelding 9 (2020-2021) - *Mennesker, muligheter og norske interesser i nord*.

Jeg tok utgangspunkt i Kinas arktiske, policy fordi jeg ønsket å finne svar på hvilke interesser Kina har i Arktis. Policydokumentet sier noe om Kinas planer for Arktis og hvordan de ser for seg å operere der. Dokumentet tar for seg flere punkter Kina mener er viktige og av interesse for Kina. Gjennom dette offentlige dokumentet får man en viss innsikt i hva Kina mener

andre stater burde vite om deres hensikter i Arktis, men det sier ikke nødvendigvis akkurat hvilke interesser de har.

Stortingsmelding 9 (2020-2021) er lagt frem av Utenriksdepartementet og omhandler Norges nordområdepolitikk. Den legger vekt på norske interesser og nasjonale satsningsområder i nord. Stortingsmeldingen valgte jeg fordi det var det mest oppdaterte, omfattende, offentlige skrevet som sa noe om hvilke interesser Norge har i nordområdene. På samme måte som det kinesiske skrevet ikke nødvendigvis sier eksplisitt hvilke interesser kineserne har, er det ikke sikkert den norske stortingsmeldingen sier alt heller. Det er ikke sikkert noen av landene ønsker å være altfor åpne om hva egne interesser i disse områdene er. Begge kildene gir likevel til et visst punkt, god innsikt i hvilke interesser landene har. Fordelen med begge kildene er at de er offentlige dokumenter og derfor ikke er tolket av en tredjepart.

For å underbygge disse kildene, få bakgrunnsinformasjon om tema og komme med nye perspektiver, har jeg også vurdert det som nødvendig å bruke annen støttelitteratur. Dette har vært alt fra nyhetsartikler til tidligere forskning publisert i forskningsrapporter og tenketanker. Jeg har brukt relativt mange kilder, noe som har gjort at jeg har kunnet kryssjekke informasjonen og være mer sikker på at informasjonen stemmer. Jeg har også prøvd å benytte meg av kilder jeg vet er pålitelige. I tillegg har jeg prøvd å følge Jacobsens (2015, s. 192) tips med å se etter nettsider med domenesuffiks .edu, .org eller .gov. Der dette ikke har vært mulig, har jeg sjekket informasjonen mot flere kilder.

2.3. Styrker og svakheter ved metoden

En styrke ved dokumentundersøkelse er at det allerede finnes mye informasjon om temaet. Denne informasjonen ligger åpent og er lett tilgjengelig. Jeg har ikke vært avhengig av respondenter, fordi kildene allerede er tilgjengelige. Det betyr at jeg har dratt nye konklusjoner ved å se sammenhenger mellom eksisterende kunnskap. Denne styrken kan også være en svakhet, fordi det finnes så mye informasjon om tema at det har vært vanskelig å finne gode kilder eller vite om de er troverdige. Det har også vært en utfordring å skille ut det som faktisk er viktig. I tillegg finnes det mange gamle kilder, der infoen kan være utgått eller ikke lenger er relevant.

En annen styrke ved eksisterende kilder er at det ikke er spontane tanker, men at teksten er gjennomtenkt og bearbeidet før den publiseres (Jacobsen, 2015, s. 172).

Jacobsen (2022, s. 159) peker på at en svakhet ved metoden er at kildene kan ha ulike motiver for å mene det de mener. Ulike aktører vil ha ulike perspektiver på det de skriver om, noe som kan føre til at kildene rapporterer ulike virkeligheter. Det har vært en sentral del av min oppgave å prøve og holde et så nøytralt blikk som mulig på oppgaven, samtidig som jeg har prøvd å sette meg inn i andre staters situasjon, for å prøve å forstå hvorfor de handler som de gjør.

En faktor det er viktig å ta hensyn til er konteksten kilden er skrevet i. Kilden kan være skrevet med et annet formål enn det oppgavens problemstilling spør om (Jacobsen, 2015, s. 140). Om man ikke ser kilden i konteksten den er skrevet i, kan man ende opp med at oppgaven baseres på informasjon som er feil. For å unngå dette problemet, har jeg sjekket flere kilder for å forsikre meg om at informasjonen jeg har funnet, er rett. I tillegg har jeg lest kildene nøye for å plassere dem i riktig kontekst.

3. Kina i Arktis

3.1. Kina de siste årene

I 2013 lanserte Kina et prosjekt kalt «Belt and Road Initiative» (BRI). BRI er en global infrastrukturstrategi, som vil gjøre det enklere for Kina å sikre støttepunkter for eksport av varer til hele verden. De utvikler alt fra transportveier, telekommunikasjon, infrastruktur for energi til integrering i økonomi og politisk samarbeid (Rolland, s. 2017, s. 127). Gjennom BRI ble også Silk Road Fund opprettet. Fondet støtter selskaper eller prosjekter som er involvert i BRI (Silk Road Fund, u.å.). Ved å investere i infrastruktur gjennom mange land, gir dette Kina økt innflytelse både politisk og økonomisk over store deler av verden (Rolland, 2017, s. 127). En sjørute gjennom Arktis er en del av BRI til Kina. Kina kaller denne ruta for den «polare silkeveien» og ønsker å etablere denne som en alternativ rute gjennom Arktis (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2018).

Kina har også drevet en omfattende utvikling av militæret. Tradisjonelt har Kina vært den dominerende landmakten i Asia, mens USA har vært den dominerende sjømakten. Kina har de siste årene utviklet sjømaktkapasiteter som utfordrer USAs maritime overlegenhet (Bekkevold & Tunsjø, 2021, s. 311). Ifølge en rapport fra US Navy, Marines og Coast Guard (2020, s. 3-4), har den kinesiske marinen mer enn tredoblet seg de siste to tiårene og er i antall

større enn den amerikanske marinen. I tillegg til antall skip, utvikler de også en mer moderne marine med blant annet ballistiske missilubåter, hangarskip og polare isbrytere.

Kina og andre naboland har drevet en politikk i Sør-Kina-havet der de har gjort krav på omstridte havområder og øyer. I disse områdene finnes det verdifulle ressurser i form av olje, gass og fisk. Kineserne hevder også at fremmede militære fartøyer ikke kan drive etterretningsinnhenting i deres økonomiske soner, selv om havrettskonvensjonen sier noe annet. Kina plasserer i tillegg militært utstyr på kunstige øyer de har konstruert i Sør-Kina-havet (Center for Preventive Action, 2022).

3.2. Kinas arktiske policy

I 2018 publiserte Kina sitt første offentlige policydokument om Arktis. I dokumentet gjør kinesiske myndigheter det klart at Kina har ambisjoner i Arktis og at de definerer seg som en nær-Arktis stat. Kina mener det er naturlig at de nå har fattet interesse for Arktis, fordi det som skjer i Arktis vil ha påvirkning på Kina. Det kommer frem at Kina mener at den arktiske situasjonen nå har kommet til et punkt der det som skjer i Arktis vil påvirke flere enn de naturlige arktiske statene og at andre stater derfor har rett til å involvere seg i Arktis. De legger vekt på at med global oppvarming vil det komme nye muligheter i Arktis og vektlegger flere områder av interesse, blant annet forskning, miljøvern, bærekraftig styring, fred og stabilitet, fiskeri, turisme, ressursutvikling og nye transportveier (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2018).

I policydokumentet legger Kina spesiell vekt på at klimaendringer og miljøvern er den viktigste grunnen til at Kina nå involverer seg i Arktis. Forskning på klima og miljøendringer i Arktis er av stor interesse for Kina og de fremhever at de allerede er involvert i etablering av forskningsstasjoner og jobber med å forbedre kapasiteten på forskningsstasjoner, fartøyer og andre plattformer i Arktis (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2018).

Kina fremhever at de ønsker å bidra i den internasjonale debatten og ønsker økt internasjonalt samarbeid. De uttrykker at de respekterer de arktiske statenes territorielle suverenitet, havrettskonvensjonen og andre lover som regulerer ressursene i Arktis. De vektlegger økt samarbeid om klimaendringer, internasjonale maritime saker og fiske i internasjonalt farvann. På regionalt nivå ser de på Arktisk råd som det viktigste forum for mellomstatlig samarbeid om bærekraftig utvikling i Arktis. De viser interesse for bilaterale og multilaterale avtaler

mellom arktiske og ikke-arktiske stater (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2018).

Kina mener ressursene i Arktis må utnyttes på en bærekraftig måte. Kina vil respektere gjeldende lover for å sørge for en bærekraftig utnyttelse av ressursene. De mener at det trengs internasjonalt samarbeid for å utnytte ressursene på en best mulig måte og at Kina ønsker å bidra i utviklingen av dette. Når det gjelder fiskeri, er dette noe Kina ønsker å være en del av. De støtter arbeidet med å formulere en juridisk avtale om forvaltning av fiskeressursene i internasjonalt farvann i havet rundt Nordpolen, Polhavet. Kina fremmer også økt bruk og utvikling av sjøveien gjennom Arktis. Kina mener at de kan spille en stor rolle i utviklingen av sjøveiene gjennom Arktis og fremmer at det vil gi store muligheter for de som ønsker å samarbeide om å utvikle denne seilingsruten (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2018).

3.3. Hva gjør Kina i Arktis?

Etter å ha tatt for seg hva Kina sier de vil gjøre i Arktis, vil oppgaven nå ta for seg hva Kina faktisk gjør i Arktis.

3.3.1. Russisk samarbeid

Etter Russlands annektering av Krimhalvøya i 2014 måtte Russland se etter nye samarbeidspartnere, spesielt innenfor teknologi, grunnet sanksjoner fra Vesten. Å se mot Asia, ble derfor et naturlig valg og dermed startet et tettere samarbeid mellom Russland og Kina. Kina har de siste årene investert i diverse prosjekter i Arktis. Kina har blant annet investert i prosjektene Yamal LNG og Arctic LNG 2 som begge driver utvinning av naturgass i Russlands del av Arktis. Det kinesisk statlig eide oljeselskapet China National Petroleum Corporation (CNPC) og Silk Road Fund har til sammen investert omtrent 30 prosent i Yamal LNG, mens CNPC og China National Offshore Oil Corporation (CNOOC) begge har investert 10 prosent i Arctic LNG 2 (Spivak & Gabuev, 2021). I tillegg har statlig eide russiske oljeselskaper som Rosneft og Gazprom gjort avtaler om samarbeid med kinesiske samarbeidspartnere i arktiske havområder. Rosneft-sjef Igor Sechin har blant annet uttalt at han ønsker økt samarbeid med Kina i Arktis når det kommer til oljeprosjekter og i utviklingen av en nordlig sjørute (Staalesen, 2022). Kinesiske selskaper har blant annet fått i oppgave å modernisere havnen i Arkhangelsk i Kvitsjøen (Trenin, 2020).

Russland og Kina har i tillegg åpnet for mer samarbeid rundt styrking av sjøretten i Barentshavet og havet i Arktis. I april 2023 skrev den russiske føderale sikkerhetstjenesten

(FSB) og den kinesiske kystvakten under på en avtale som skal styrke felles innsats for å blant annet bekjempe terrorisme, ulovlig migrasjon og ulovlig fiske. Sjef for FSBs grensevakt uttalte at Russland var nødt til å se etter nye partnere etter at kystvaksamarbeidet med de arktiske statene ble stanset (Nilsen, 2023).

3.3.2. Grønland

Kina har vist en økende interesse for Grønland. Siden 2013 har samarbeidet om mineralutvinning på Grønland økt mellom Kina og Grønland. Kinesiske selskaper er eller har vært involvert i fire prosjekter som driver med utvinning av mineraler (Jiang, 2021, s. 10). Investeringer i infrastruktur på Grønland har blitt en av hovedpilarene i Kinas tilstedeværelse på øya. Kinesiske selskaper har blant annet forsøkt å kjøpe opp en gammel marinebase og å bygge og oppgradere flyplasser på Grønland. I begge tilfellene grep danske myndigheter inn og avverget kinesiske investeringer. I tillegg viser Kina stor interesse i etableringen av forskningsstasjoner. Allerede i 2016 inngikk Kina en avtale med grønlandske myndigheter om bygging av en forskningsstasjon på Grønland (Dams, van Schaik & Stoetman, 2020, s. 29-37).

3.3.3. Island

Island er blant landene Kina har fattet interesse for. I 2012 inngikk Island og Kina en avtale om samarbeid i Arktis. Dette var første gang Kina og en arktisk stat inngikk en avtale om arktisk samarbeid. Året før hadde en kinesisk forretningsmann prøvd å kjøpe en del av Island, noe islandske myndigheter avsto. Flere kinesiske selskaper har investert i prosjekter på Island. Det kinesiske oljeselskapet Sinopec har investert i energiutvikling og CNOOC i leting og utvinning av olje og gass. I 2018 åpnet Polar Research Institute of China (PRIC) sammen med islandske samarbeidspartnere, China-Iceland Arctic Science Observatory på Island. Opprinnelig var det tiltenkt som nordlysobservatorium, men brukes i dag også til forskning på fjernmåling av satellitter. I tillegg har Kina bygget en ny ambassade i Reykjavik, som kan huse over 500 ansatte, selv om det kun er fem diplomater som er akkreditert til Island. Den kinesiske ambassadøren til Island, Jin Zhijian, inviterte i 2018 Island til å bli med i Kinas BRI, noe Island enda ikke har tatt stilling til (Dams, van Schaik & Stoetman, 2020, s. 20-27).

3.3.4. Svalbard

Svalbardtraktaten åpner opp for at alle land som har underskrevet traktaten, har lik rett til å drive utvinning av ressursene som befinner seg der. Dette fattet Kina interesse for tidlig. I 2001 åpnet Kina en midlertidig forskningsstasjon, og i 2004 åpnet den permanente kinesiske forskningsstasjonen Arctic Yellow River Station i Ny-Ålesund på Svalbard (Dams, van

Schaik & Stoetman, 2020, s. 9). På forskningsstasjonen forskes og testes det blant annet ut et nytt kinesisk navigasjonssystem kalt BeiDou som kineserne håper kan erstatte eller konkurrere med GPS. Målet med å teste denne i nord, er å forbedre dens virkning i Arktis (Dams, van Schaik & Stoetman, 2020, s. 15).

I 2016 forsøkte kinesiske selskaper å kjøpe en stor eiendom til salg på Svalbard. Det endte med at norske myndigheter grep inn og kjøpte eiendommen. I 2022 ble gruverettighetene i det samme området lagt ut til salg. Her har kineserne vist interesser for oppkjøp (Elvevold & Ro, 2022).

Kina har to isbrytere Xu Long og Xu Long 2. I tillegg planlegger Kina byggingen av en tredje isbryter, som er planlagt å være ferdig i 2025. Kina har gjennomført flere ekspedisjoner med isbryterne sine i Arktis med klimaforskning i nord som det uttalte målet (Uryupova, 2021). På disse ekspedisjonene har de seilt både Nordvest- og Nordøstpassasjen og har dermed seilt rundt hele Arktis (Kolstadbråten, 2017). Mens Nordøstpassasjen går nord for det europeiske og asiatiske kontinentet, går Nordvestpassasjen langs det amerikanske kontinentet. Begge rutene binder dermed Europa og Asia sammen.

3.4. Kinas interesser i Arktis

I videre drøfting, vil jeg ta for meg Kinas intensjoner i Arktis ut ifra hva de omtaler i sin Arktis-policy opp mot deres handlinger i Arktis og konkludere med hva Kinas mest sannsynlige interesser i Arktis er. Drøftingen deles inn i politiske interesser og økonomiske interesser.

3.4.1. Kinesiske politiske interesser

3.4.1.1. Vitenskapelig forskning

Kina er involvert i diverse forskning på Grønland, Island og Svalbard. Gjennom etablering av forskningsstasjoner skaper de et fotfeste i disse områdene. Det gir kineserne en grunn til å oppholde seg i Arktis, spesielt på Svalbard der de har etablert en egen forskningsstasjon. Det betyr at det til enhver tid oppholder seg kinesere på Svalbard. Over år kan dette brukes av kineserne som en grunn til å skaffe seg et sterkere fotfeste i Arktis, ved å bruke det historiske perspektivet om at det i lang tid har vært kinesere på Svalbard.

Det kan også diskuteres om Kina faktisk er interessert i det de forsker på, eller om forskning brukes som et påskudd for å skaffe mer informasjon om Arktis og dets nærområder. Ved å drive forskning på klimaendringer, som er deres uttalte mål, vil de også skaffe seg

informasjon om andre deler av Arktis slik som kultur, vær og bekjentskaper. Når de har gjennomført ekspedisjoner med isbryterne sine, har det uttalte målet vært å drive klimaforskning. Fordi disse toktene har gått langs både Nordvest- og Nordøstpassasjen, har dette vært ypperlige muligheter til å teste disse seilingsrutene for eventuell bruk i fremtiden. Utviklingen av navigasjonssystemet BeiDou i nord, kan tyde på økt interesse for seiling og bruk av havområdene i Arktis.

Likevel er det ikke utenkelig at Kina er interessert i forskning på klima i Arktis. De endrede klimaforholdene i Arktis er noe som også påvirker klimaet i Kina. Oppvarmingen i Arktis fører til ekstremvær, temperaturøkning og påvirker nedbørsmønsteret i Kina (Edstrøm et al., 2020). Med dette tatt i betraktning er det naturlig at de ønsker økt kunnskap om temaet. Det er heller ikke utenkelig at kineserne er interessert i klima generelt, fordi det er et viktig tema globalt, og kineserne har vist at de er interessert i å utvikle fornybare teknologiske løsninger.

3.4.1.2. Internasjonalt samarbeid og opprettholdelse av lovverk

Kina har allerede inngått avtaler med arktiske stater om samarbeid. Ved å inngå avtaler som omhandler Arktis og samarbeid i Arktis, binder ikke Kina seg bare til å gjøre sin del av avtalen, de blir også lovlig bundet til å bli en del av samarbeidet i Arktis, noe Kina kan bruke til å hevde rettigheter i Arktis.

Med tanke på Kinas adferd i Sør-Kina-havet, er det naturlig å bli skeptisk til Kinas uttalte ønske om opprettholdelse av lovverk. Det er nok en frykt blant de arktiske statene at Polhavet kan bli et område som ligner tilstandene i Sør-Kina-havet. Med økt tilstedeværelse, interesser og investeringer i Arktis, kan Kina bruke dette til å hevde sine rettigheter i disse områdene. Slik som i 2019, da Kinas forskningsråd for polare strøk kom med kritikk mot norske myndigheters innskrenkning av forskningsrettighetene på Svalbard (Hanger, 2019). Likevel har ikke Kina den samme posisjonen og makten i Arktis som i Sør-Kina-havet. Arktis er ikke en del av Kinas nærområder og det vil være vanskeligere for Kina å ta seg til rette i Arktis. Overtredelse av lovverk vil i større grad bli lagt merke til og det vil derfor være viktig for Kina å overholde regler. For Kina vil det også være viktig at andre land overholder regler, slik at Kina kan utnytte seg av de mulighetene som finnes i lovverket. Ved at Kina gjør det klart at de vil opprettholde gjeldende lovverk, viser de at de respekterer lovene og sender et ønske om at andre stater også skal forholde seg til dem.

Det har vært en debatt angående Kinas rolle som observatør i Arktis råd. Gjennom Arktisk råd vil det være enklere for Kina å følge med på hva som skjer i Arktis, og på den måten kunne

involvere seg i det de ser på som viktige områder i Arktis. Samtidig er det viktig at de landene som har en interesse i Arktis har et sted å snakke sammen. Når man har et felles forum for hvordan man skal opptre i Arktis, kan man ha en dialog og bli enige, istedenfor at alle tar seg til rette. Kina uttrykker gjennom policyen at de ønsker en plass rundt bordet i saker som angår Arktis. Gjennom observatørrollen får de nettopp dette.

Det har til nå vært lite tegn til kinesisk militær tilstedeværelse i Arktis (Nilsen, 2023). I fremtiden kan man se for seg at dette vil øke. Etterretningstjenesten skriver i sin trusselvurdering (2022, s. 55) at det i Kina hjemles at «trusler mot Kinas «utviklingsinteresser» er gyldig grunn til militær mobilisering». Om Kina begynner med økt utnyttelse av ressurser som energi eller olje, kan dette bli sett på som utviklingsinteresser. Hvis kinesiske myndigheter mener at deres ressursinteresser er truet, kan de bruke dette som en legitimering av kinesiske militære fartøyer i Arktis. Sammen med avtalen med Russland om økt patruljering av kystvakt, vil dette kunne føre til økt tilstedeværelse av kinesiske fartøyer.

3.4.2. Kinesiske økonomiske interesser

3.4.2.1. Nordøstpassasjen

Kinas adferd i Arktis viser at sjøveiene gjennom Arktis er noe som fatter deres interesse. At Kina gjennomfører forskningstokt gjennom Nordvest- og Nordøstpassasjen, er antakelig fordi det er de mest naturlige rutene gjennom Arktis, men det må også ses i sammenheng med at Kina ønsker å teste disse rutene for potensielt fremtidig bruk. Kina skriver også i sin arktiske policy at de støtter «freedom of navigation». For Kina som driver stort innen maritim frakt av varer, vil det være en fordel å kunne seile der de vil uten å måtte forholde seg til nasjonale regler i farvannene de seiler i.

Kinas produksjon av nye isbrytere kan tyde på at kineserne ser for seg å operere i islagte strøk, slik som i Arktis i fremtiden. For den kommersielle shippingen har det tradisjonelt vært nødvendig å bli eskortert av isbrytere på seiling gjennom Arktis. På seilingen gjennom Nordøstpassasjen anser russerne deler av denne passasjen som indre led, og har et lovverk som sier at skip som benytter seg av passasjen skal bli eskortert av en russisk isbryter (Kristiansen & Ådland, 2019, s. 3-6). Ved å ha egne isbrytere, kan Kina i større grad seile selvstendig gjennom de nordlige seilingsrutene. Dette kan både være til forskningsformål, som det blir uttalt av kinesiske myndigheter, men også til kommersiell shipping. Ut ifra Kinas uttalelser om «freedom of navigation» og utvikling av nye isbrytere kan det tyde på at

kineserne ønsker å ha vilje og evne til å selv kunne eskortere kinesiske kommersielle skip gjennom Arktis. Ved å ha en større isbryterflåte har Kina større muligheter til å kunne vise tilstedeværelse i Arktis.

Gjennom kinesiske selskapers investeringer langs Nordøstpassasjen driver Kina utvikling av den «polare silkeveien». Spesielt vises dette gjennom moderniseringen av havnen i Arkhangelsk. Fordi kineserne tar på seg arbeidet med å modernisere havna, kan det tyde på at kineserne har et ønske om å bruke havna selv i fremtiden. Ved at kineserne selv har vært involvert i moderniseringen, kan det være enklere for dem å gjøre avtaler og ta den i bruk for egne fartøy ved et senere tidspunkt. Dette viser at kineserne har interesse av å ha muligheten til å bruke en moderne og oppusset havn. Kinas interesser langs Nordøstpassasjen vises også gjennom investeringer i flere oljeutvinningsprosjekter som ligger langs Nordøstpassasjen i Arktis.

Kinas ønske om en «polar silkevei» må ses i sammenheng med BRI. Nordøstpassasjen kan i fremtiden bli en viktig rute for kommersiell transport mellom Europa og Kina. For Kina vil det være viktig å tidlig være en del av denne ruta, for å være med å forme den etter sine interesser. Ved at kineserne har vært til stede og vist interesse for ruta i lengre tid, normaliserer de sin egen tilstedeværelse i regionen og gjør det lettere for seg selv å bruke ruta i fremtiden. BRI og ønske om en «polar silkevei» kan ses på med to forskjellige mål, økonomisk og strategisk. Nordøstpassasjen er en kortere seilingsrute som i fremtiden kan bli mer økonomisk å benytte enn ruten gjennom Suezkanalen. Ved å benytte seg av flere seilings- og transportruter kan Kina skaffe seg et strategisk fotfeste i nye deler av verden. Nye seilingsruter gjør at kinesiske rederier og selskaper knytter bånd til nye selskaper og stater langs ruta, som på sikt kan skaffe dem større innflytelse i store deler av verden.

3.4.2.2. Utnyttelse av olje og gass

Kinas adferd i Arktis de siste årene indikerer en interessere for ikke-levende ressurser. Kinesiske selskapers investeringer i russisk utvinning av naturgass, kan sammen med andre samarbeidsprosjekter, indikere at Kina og Russland ser potensiale for samarbeid i Arktis flere år fremover. Etter Russlands angrep på Ukraina har russisk-kinesisk samarbeid blitt ytterligere styrket. Russland trenger samarbeidspartnere, og etter Vestens sanksjoner har Kina blitt et naturlig valg. At Kina også har vært involvert i leting etter, og funn av olje på Island, viser at dette er et felt av interesse for Kina.

Kina er en storforbruker av olje, gass og mineraler. Det vil derfor være naturlig at å sikre seg kilder til dette vil være av interesse for Kina. Fordi Kina trenger disse ressursene, er de også villige til å bruke penger på å investere i disse prosjektene. Man kan tenke seg at det er det samme for Kina hvor de skaffer disse ressursene fra, om det er i Arktis eller en annen del av verden. Samtidig vil det for Kina være å slå to fluer i en smekk, både for å få tilgang til ressurser de trenger og å få et fotfeste innenfor Arktis. At Russland ble sanksjonert av Vesten passet på mange måter bra for Kina. De kunne bruke Russlands sårbarhet til å skaffe seg en fot innenfor Arktis. Når det i tillegg er snakk om Russland, som på mange måter står alene mot andre stater, har det vært enklere for Kina å vise tilstedeværelse gjennom prosjekter i Arktis. Samtidig må man ta i betraktning at det ikke er alt Russland vil være interessert i å samarbeide om, og at de kun til et visst punkt ønsker samarbeid med Kina. I sin trusselvurdering skriver Etterretningstjenesten (2023, s. 45) at Russland vil være skeptisk til å la Kina få et for stort fotfeste i Arktis. Russland ser på regionen som en del av sin interessesfære, og ønsker ikke å få Kina for nært. Russland vil likevel være den enkleste og kanskje eneste måten Kina kan få en plass i Arktis på.

3.4.2.3. Utnyttelse av fiske og levende ressurser

De arktiske statene med kystlinje mot Arktis, Kina, Japan, Sør-Korea og EU skrev i 2018 under på en avtale som forbyr uregulert kommersiell fiske i internasjonalt farvann i Arktis 16 år frem i tid. Hensikten med avtalen er å skaffe mer kunnskap om fiskebestandene i Arktis før det begynnes med fiske der (Liu, 2021). Kina har siden dette vist interesse for og planlagt samarbeid om forskning på fiskebestandene i Arktis (Danilov, 2021). Fordi internasjonalt farvann i Arktis har vært dekket av is i lang tid, har det ikke vært vanlig med fiske i disse områdene. Ved at Kina involverer seg i prosessen om regulering av fiske i dette området i fremtiden, kan det være enklere for dem å skaffe seg fiskerettigheter og styre debatten om dette fremover fordi de allerede har en fot innenfor prosessen.

3.4.2.4. Utvikling av turisme

Turisme i Arktis har økt mye det siste tiåret. Der det før var mest turgåere og backpackere, er det nå blitt populære reisemål for et bredere publikum. Kina er det landet i verden med størst utenlandsturisme og Kina har blitt en viktig brikke i arktisk turisme. Andelen av utenlandske investeringer som kinesiske myndigheter bruker på turisme økte fra 0,4% mellom 2005-2013 til 6% mellom 2014-2018, og Kina viser interesse for å utvikle de områdene der kinesiske turister drar (Bennet & Iaquinto, 2021, s. 1-2).

Ved å etablere seg innen turisme i Arktis, kan Kina skaffe seg flere fordeler. Med økt kinesisk turisme til Arktis vil det skapes arbeidsplasser for kinesere, og det vil være naturlig at flere kinesere bosetter seg i disse områdene. Dette kan være en måte for kinesiske myndigheter å projisere makt langt unna Kina. Gjennom kinesisk bosetting skaffer man seg kontakter og det er lettere å komme nær lokalbefolkningen. Voksende turisme og at kinesere bor i store deler av Arktis, kan være en måte kinesiske myndigheter i større grad kan følge med på det som skjer langt unna. Potensielt vil de kunne påvirke landets utvikling både innenfra og utenifra landets grenser. Det vil bli enklere å legitimere deres involveringer i et land langt unna deres eget. Det vil også være enklere for kinesiske myndigheter å inngå bilaterale avtaler og relasjoner med land der de samarbeider om turisme.

3.4.3. Kinas viktigste interesser i Arktis

Som et resultat av drøftingen, har jeg kommet frem til det jeg mener er Kinas viktigste interesser i Arktis. Jeg har valgt å legge vekt på Kinas adferd i Arktis og hva det kan virke som de viser mest interesse for. Oppsummert kan det se ut som Kinas interesser i Arktis har en sammenheng med stormaktsambisjoner. Som en stormakt må man vise at man har fotfeste over store deler av verden. Det holder ikke bare å ha makt i eget nærområde. Nedenfor oppsummerer jeg de tre viktigste interessene: Nordøstpassasjen, ressurstilgang og forskning.

Nordøstpassasjen har lenge vært et tema snakket om av mange. Kinas adferd og uttalte intensjoner i Arktis tyder på at Nordøstpassasjen er et av Kinas satsingsområder i Arktis. Sett i sammenheng med BRI, investeringer i flere prosjekter langs ruta og potensielle økonomiske fordeler ved denne handelsveien, er dette noe som kan bli verdifullt for Kina i fremtiden.

Fordi Kina er en stor energinasjon, er de avhengig av ressurstilgang. De er derfor ute etter å skaffe seg sikker tilgang til spesielt olje og gass. Dette er noe de mest sannsynlig vil være avhengig av i flere år fremover, og som de derfor prøver å etablere seg innenfor. Kina ser de potensielt store ressursene som befinner seg i Arktis og ønsker å være med på utnyttelsen av disse.

Forskning er et felt Kina har etablert seg innenfor flere steder i Arktis. Dette sett i sammenheng med byggingen av isbrytere og at det blir sterkt uttrykt i deres Arktis-policy, viser at det er et område de satser på. Kina er interessert i hvordan klimaendringer og økning av havnivået i Arktis kan påvirke andre deler av verden, og spesielt hvordan det påvirker Kina. Forskning er også et område der det er enkelt å skaffe seg et legitimt fotfeste i Arktis.

4. Norske interesser i nordområdene

4.1 Den norske nordområdepolitikken

Den norske nordområdepolitikken skal ivareta norske utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser i nord (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 18). For Norge betyr det at vi må ta hensyn til både det internasjonale bildet i Arktis og våre naboer i nord. Den norske nordområdepolitikken omfatter alt fra boattraktivitet, næringsliv, forskning, utdanning, klima og internasjonalt og regionalt samarbeid (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 8). Også for Norge handler det i nordområdene om tilstedeværelse og å hevde våre områder og interesser. De norske interessene i nordområdene kan deles inn i to hovedgrupper, sikkerhetsinteresser og økonomiske interesser.

4.1.1. Norske sikkerhetsinteresser

Norske sikkerhetsinteresser handler om Norges suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform. I tillegg har Norge sikkerhetspolitiske interesser knyttet til forsvar og beredskap, økonomisk stabilitet, handlefrihet og befolkningens grunnleggende sikkerhet (Nasjonal sikkerhetsmyndighet, 2023). Suverenitetsprinsippet handler om at alle stater har rett til å bestemme over seg selv uten å bli styrt av andre stater (FN-sambandet, 2022). Norge har suverenitet innenfor sine landegrenser og ut til 12 nautiske mil fra grunnlinjen. Dette er norsk territorium og innenfor dette området har Norge rett til å bestemme over seg selv.

Arktis har lenge vært og er fortsatt et stabilt område preget av godt samarbeid. Noe av forklaringen på det kan ligge i godt samarbeid i Arktisk råd (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 18). Arktisk råd er et politisk samarbeidsorgan der målet er å bidra til bærekraftig utvikling og beskyttelse av miljøet i Arktis. Rådet består av de åtte landene som ligger i Arktis, i tillegg til representanter fra seks urfolksorganisasjoner. I tillegg deltar 38 stater som observatører, der Kina er blant disse (Arctic Council, 2022). Med klimakrisen følger spesielt store endringer i Arktis. Saker som omhandler økonomisk aktivitet, som skipsfart og utvinning av olje og gass blir behandlet i Arktisk råd. Arktisk råd er ikke folkerettslig bindende, men et råd der saker kan diskuteres. Likevel har medlemslandene ved flere anledninger brukt rådet som arena for å ta initiativ til bindende avtaler (Regjeringen, 2021b).

Nasjonal trusselvurdering for 2023 peker på flere punkter som kan påvirke norske sikkerhetsinteresser. Blant disse vil Kina utgjøre en betydelig etterretningstrussel. Strategier og prosesser som angår nordområdene er et av de mest sensitive områdene innen norsk

politikk. Kina vil fortsatt være interessert i å samle informasjon og påvirke beslutningsprosesser knyttet til utviklingen i nord (Politiets sikkerhetstjeneste, 2023, s. 12).

4.1.2. Norske økonomiske interesser

Suverene rettigheter vil si at en stat har rett til å undersøke, utnytte, bevare og forvalte ressursene som finnes i det området staten har suverene rettigheter (Havrettskonvensjonen, 1994, Art. 56). I henhold til havrettskonvensjonen har Norge suverene rettigheter ut til 200 nautiske mil fra grunnlinjen. Det vil si at norske myndigheter forvalter de levende og ikke-levende naturressursene i dette området. Norske myndigheter har i tillegg opprettet en fiskevernsonen utenfor Svalbard og en fiskerisonen utenfor Jan Mayen (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 21). Hensikten med disse sonene er å sikre bærekraftig fiske i områdene (Hoel, u.å.).

Etter at Svalbardtraktaten trådte i kraft i 1925 har Norge hatt suverenitet over Svalbard. Svalbardtraktaten gir likevel de underskrevne partenes innbyggere like rettigheter til å bruke Svalbard, og å utnytte ressursene som finnes der og i det territoriale farvannet. Ifølge Svalbardtraktaten har Norge suverene rettigheter i den økonomiske sonen utenfor Svalbard. I 1978 valgte Norge å etablere en fiskevernsonen. Norge mener også at kontinentalsokkelen på Svalbard tilhører Norge. Dette er det uenighet om mellom signatarstatene. Kontinentalsokkelkommissjonen har slått fast at det er én sammenhengende kontinentalsokkel fra Fastlands-Norge og til og med Svalbard (Hoel, u.å.).

Den norske økonomiske sonen og kontinentalsokkelen inneholder mange verdifulle ressurser. Blant de viktigste er fiske og sjømat, og olje og gass (Regjeringen, 2021a). Med en voksende verdensbefolkning er det anslått at den globale havøkonomien vil kunne dobles innen 2030 sammenlignet med 2010 (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 88). Det er i norske interesser å ta vare på disse ressursene og forvalte dem på en god måte.

Fiskeri og sjømat har alltid vært en viktig næring i nord. Havbruksnæring har de siste årene blitt enda viktigere og har potensial for vekst (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 89). Havnæring og fiskeri er sentralt for verdiskapning i nord (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 42). Grunnet klimaendringer kan man i fremtiden forvente at havet vil bli surere. Dette skyldes at havet tar opp CO₂ som finnes i atmosfæren. Kaldt vann som i nordområdene er spesielt utsatt, da kaldt vann tar opp mer CO₂ enn varmt. Dette kan få konsekvenser for fiskebestander og fiske i Arktis. (Meld. St. 9 (2020-2021) s. 39).

Olje- og gassutvinning er blant de viktigste næringene for Norge. Norge er en av verdens største produsenter av olje og gass (Regjeringen, 2021a). Inntektene fra olje og gass har vært

helt sentrale i utviklingen av det norske velferdssamfunnet (Olje- og energidepartementet & Oljedirektoratet, 2023). I tillegg gir petroleumsnæringen betydelige muligheter og arbeidsplasser for bedrifter på land (Meld. St. 9 (2020-2021), s. 82).

4.2. Hvordan kan Kinas interesser i Arktis utfordre norske interesser i nordområdene?

Som denne oppgaven har vist, er det ikke alltid samsvar mellom det Kina sier og det de gjør. De har evne og vilje til å utfordre gjeldene lovverk slik som havrettstraktaten i Sør-Kina-havet. Foreløpig har de holdt seg til lovverket som gjelder i Arktis. Det kan virke som Kina foreløpig har vært svært opptatt av å anerkjenne de arktiske statenes fulle rettigheter i regionen, og at de ønsker å fremstå som en pålitelig stat og å vise at de ikke har noen skjulte hensikter i Arktis.

For Norge som er opptatt av forutsigbarhet, er en ny aktør i Arktis et forstyrrende element. Norge som er en liten stat, er avhengig av at andre land følger lovverk. Kina derimot, som er en stor stat, kan i større grad ta seg til rette. Likevel blir dette vanskelig for Kina i Arktis da de ikke har noen territoriale rettigheter. Det blir vanskelig for dem å ta seg til rette på samme måte som de kan i sine asiatiske nærområder. Kina må derfor bruke andre midler, slik som smutthull i lovverk og økonomiske pressmidler for å få det slik de ønsker. En ny aktør i Arktis kan potensielt skape mer urolighet og konflikt i Arktis, noe Norge ikke er tjent med.

Videre vil jeg svare på andre del av problemstillingen ved å drøfte hvordan Kinas interesser i Arktis kan utfordre norske interesser i nordområdene. I drøftingen bruker jeg samme inndeling som ovenfor og deler den inn i norske sikkerhetsinteresser og økonomiske interesser.

4.2.1. Sikkerhetsinteresser

For Norge er et forutsigbart og stabilt Arktis viktig. Arktis er Norges nærområder og Norge har alt å vinne på at deres nærområder er rolige. For Norge har kontinuitet vært et viktig prinsipp i nordområdene. Norske myndigheter handler på samme måte over lange perioder. Det er derfor forutsigbart for andre stater hva Norge mener og hvordan de handler. Norge ønsker å fremstå som en forutsigbar nabo, noe vi også ønsker tilbake. Med en ny aktør med sterke interesser i Arktis kan denne stabiliteten endres. Det som kanskje bekymrer mest eller er mest sannsynlig, er ikke at Kina vil bryte lovverk, men at Kina vil blande seg i et område som har vært preget av stabilitet over lang tid. For de arktiske statene er det naturlig å skulle

samarbeide om hva som skjer i Arktis. Kinesisk innblanding i saker som tidligere ikke angikk Kina, kan skape en uro i den satte ordenen for Arktis. Dette kan Kina utnytte til sin fordel. For Norge som er tjent med at ting løses gjennom samtaler, er dette en uheldig situasjon.

Politiets sikkerhetstjeneste (2023, s. 12) skriver i sin trusselvurdering at det forventes at Kina vil fortsette å fokusere på å sikre seg en posisjon i nordområdene på lang sikt, spesielt med tanke på fremtidig ressursutvinning. Kina kan også forsøke å kjøpe opp eller etablere virksomhet på strategisk viktige eiendommer i nordområdene. En økt kinesisk tilstedeværelse i nordområdene kan utgjøre en trussel mot norske sikkerhetsinteresser. Det kan åpne for muligheter for spionasje og skape en økonomisk avhengighet til Kina, som i fremtiden kan utnyttes.

4.2.1.1. Militær tilstedeværelse

Med økt kommersiell kinesisk tilstedeværelse i Arktis, øker også sannsynligheten for militær tilstedeværelse fra Kina. Sjansen for at Kina vil gjøre lignende ting som i Sør-Kina-havet er lite sannsynlig, da de ikke har noen territoriale rettigheter i Arktis. Likevel kan sjansen for uønskede hendelser med indirekte konfrontasjoner øke med flere aktører å ta hensyn til. Disse hendelsene kan være ulykker, eller hendelser med eller uten overlegg som truer norsk suverenitet. Uansett kan dette være hendelser der Norge på en eller annen måte må gripe inn. Man kan da se for seg at dette blir oppgaver for Forsvaret. Dette kan være oppdrag som søk og redning og økt patruljering. Det kan bety at det norske forsvaret vil trenge økt kapasitet i fremtiden for å kunne håndtere oppdrag på samme nivå som i dag.

Økt kinesisk militær tilstedeværelse i Arktis kan forekomme i forskjellige former. Wegge (2019, s. 3) peker på at kinesiske ubåter i fremtiden kan komme til å seile i Polhavet, og at Kina og Russland kan komme til å ha fellesøvelser i nord. Dette vil kunne føre til en økt trussel mot Norge og våre allierte. Russland og Kina har allerede et militært samarbeid. De har blant annet gjennomført øvelser sammen både i Russland og i Østersjøen, i tillegg til patruljering i Øst-Kina-havet og Stillehavet (AP News, 2022). I tillegg kan avtalen med Russland om styrking av sjøretten, føre til økt patruljering med kystvakt i Norges nærområder. Selv om kinesisk kystvakt ikke er underlagt det kinesiske militæret, er den direkte underlagt den kinesiske stat gjennom Folkets væpnede politi (Rein & Jarslett, 2023).

Øvelser i våre nærområder betyr at Kina ser en interesse i å kunne operere i arktiske forhold. Om dette er en form for å vise makt, eller om de faktisk er interessert i å kunne krige i arktiske forhold kan bare spekuleres i. Uansett ville dette fått konsekvenser for Forsvaret og

hvordan de opererer i nord. Norske maritime patruljefly driver allerede overvåkning av russiske ubåter. Hvis de i tillegg skulle ha kontroll på kinesiske ubåter, ville det ført til økt arbeidsmengde for denne delen av Forsvaret. Om Forsvaret ikke mestrer denne oppgaven, vil det med stor sannsynlighet føre til flere allierte tokt i nord, fordi Norge vil trenge hjelp til å håndtere dette oppdraget. Med økt russisk-kinesisk samarbeid i Arktis får Norge potensielt to sterke stormakter å forholde seg til. Samarbeidet deres innen militær virksomhet kan føre til en svært sterk motstander i norske nærområder, noe som kan skape store endringer i trusselbildet i nordområdene.

4.2.1.2. Etterretning

Med økt tilstedeværelse av kinesere, kinesiske selskaper og kanskje militære fartøy kan man også tenke seg en økt etterretningstrussel mot norske borgere og norske selskaper. Flere nye aktører i norske nærområder kan bety at det blir større press på sikkerhetstjenestene. For Kina kan man se for seg at det vil bli enklere å drive etterretning mot Norge når de oppholder seg i våre nærområder. I rapporten «Fokus» skriver Etterretningstjenesten (2022, s. 19) at Norge er et attraktivt mål for kinesisk etterretning, spesielt med tanke på forskning, teknologi og næringsliv, men også grunnet vår Arktis-politikk og Norges rolle som NATO-medlem. I årets trusselvurdering blir Russland og Kina trukket frem som de største truslene mot norske interesser (Politiets sikkerhetstjeneste, 2023).

4.2.1.3. Samarbeid

Samarbeidet mellom Norge og de andre arktiske statene i nord, har i hovedsak vært gode samarbeid. Norge og Russland har blant annet samarbeidet om søk og redning, fiskeriforvaltning, miljø og atomsikkerhet. Norge og Russland har vært fredelige naboer i over tusen år (Regjeringen, 2016). For Norge har dette handlet om en balansegang mellom avskrekking og beroligelse. Selv etter Russlands folkerettsbrudd i Ukraina har flere av samarbeidene med Russland i nord fortsatt (Huitfeldt, 2022a). Norge ønsker at nordområdene skal være et fredelig område og historiske samarbeid fortsetter derfor. Med Kinas interesser for Arktis, kan vi se for oss at Norge må samarbeide med to land i våre nærområder som ikke har de samme verdiene eller politiske systemene som Norge. Man kan spørre seg om dette er land Norge egentlig ønsker å samarbeide med, samtidig er det ikke sikkert vi har noe valg. Norge og Russland har en lang historie med samarbeid, men det er ikke dermed sikkert at et eventuelt samarbeid med Kina vil fungere på samme måte som med Russland.

4.2.2. Økonomiske interesser

Et urolig Arktis vil også kunne påvirke de økonomiske interessene til Norge. Kinas opptreden i andre deler av verden har vist at de ikke er konfliktsky eller redd for å blande seg inn i andre lands utfordringer. For eksempel har de vært involvert i flere land i Afrika. Her har de blant annet etablert seg innen havner, telekommunikasjon, bilfabrikker og butikker, i tillegg har de etablert en militærbase i Djibouti (Rolland, 2021). De er også involvert i konflikter i sine egne nærområder, som konflikten med Taiwan og flere uenigheter i Sør-Kina-havet. Basert på Kinas adferd i Arktis i dag virker det ikke som Kina er interessert i konflikter. Et land har ikke råd til å være involvert i konflikter over store deler av verden samtidig. Likevel er dette noe som kan utvikle seg sakte og kanskje bli et scenario i fremtiden. For Norge vil en konflikt med Kina med stor sannsynlighet også få konsekvenser for økonomien med tanke på at Kina er en viktig handelspartner for Norge.

Svalbard er et av stedene kineserne kan se muligheter for å skaffe seg et fotfeste i regionen. Svalbard er et av stedene i Arktis der Kina faktisk har rettigheter på samme vilkår som de andre signatarstatene. Det betyr at Svalbardtraktaten er en viktig faktor for Kina for å delta i debatten om Arktis. Fordi Svalbardtraktaten på noen punkter er kontroversiell ønsker ikke norske myndigheter å teste grensene i Svalbardtraktaten, fordi det kan bety at en eventuell rettsak ender med at Norge mister rettigheter på Svalbard. Med økte kinesiske interesser i Arktis er sjansen enda større for at Kina ønsker å kjempe for de rettighetene de har, for å få tilgang til flere ressurser. Det betyr at enda flere sterke aktører står klare til å ta kampen om hvilke lover som gjelder på Svalbard.

4.2.2.1. Handel

For Norge som har en liten eksportrettet økonomi er en regelbasert og åpen verdenshandel en viktig interesse. Allerede i 2008 startet Norge og Kina arbeidet med en handelsavtale (Huitfeldt, 2022b). Arbeidet ble satt på vent i 2010 etter at Nobels fredspris ble utdelt til den kinesiske menneskerettighetsforkjemperen Liu Xiaobo. Ikke før i 2017 ble samtalene gjenopptatt (Regjeringen, 2022). Dette viser hvor forskjellig syn Norge og Kina har på denne typen saker. Samtidig er Norge villig til og kanskje nødt til å samarbeide med en så stor økonomisk makt som Kina. Fordi Kina har så stor økonomisk makt, må Norge på noen områder tilpasse seg Kinas meninger og behov for å unngå å havne i samme situasjon som mellom 2010 og 2017.

Norge og Kina har flere felles interesser når det kommer til økonomi. For Norge er olje og gass en viktig inntektskilde og Norge er derfor interessert i å fortsette utvinningen. Kina er en storforbruker av olje og gass, og er derfor interessert i at eksporten av olje og gass kan fortsette for å unngå høye priser. Siden Kina ikke har noen territorielle rettigheter i Arktis, vil de sannsynligvis være interesserte i å investere i flere prosjekter i regionen, både for å forsikre seg om at prosjektene kan gjennomføres slik at prisene kan presses ned, men også for å sikre seg tilgang til ressursen. Dette kan være samarbeid som kan gagne både Norge og Kina.

4.2.2.2. Overholdelse av de suverene rettighetene

Norge har suverene rettigheter i store havområder. Det medfører et ansvar og en plikt å skulle forvalte disse områdene. Tilstedeværelse er en del av dette ansvaret. I dag er det Forsvaret som har mye av ansvaret for overvåking, fiskeri- og fangstoppsyn, ressurskontroll og myndighetsutøvelse i disse områdene (Regjeringen, 2016). Norge har begrensede ressurser for å skulle drive alle disse oppgavene i enorme områder. Derfor er et stabilt og forutsigbart Arktis spesielt viktig når det kommer til overholdelse av de norske suverene rettighetene. Konsekvensen kan i ytterste tilfelle være at andre stater kan ta seg til rette uten at Norge klarer å ta hånd om det. Det norske Forsvaret er bygget for å takle dagens situasjon. Det er ikke sikkert de er kapable til å takle en situasjon med flere hendelser og episoder enn i dag.

4.2.2.3. Åpning av Nordøstpassasjen

En fremtidig åpning av Nordøstpassasjen kan få konsekvenser for norske økonomiske interesser. Med en åpning av Nordøstpassasjen vil sannsynligvis skipstrafikken forbi norskekysten øke. Omtrent 80 prosent av skipstrafikken gjennom Arktis går allerede gjennom norske maritime soner (Regjeringen, 2016). Dette kan føre med seg positive sider for Norge. Man kan se for seg at det i større grad vil være behov for havnetjenester. Dette kan skape nye arbeidsplasser og inntekter til Norge. I tillegg kan norske varer som fraktes østover, fraktes gjennom Nordøstpassasjen. Dette kan føre til billigere frakt av varer. Kirkenes har blant annet blitt pekt på som en godt plassert omlastningshavn (Edstrøm et al., 2020).

Samtidig kan dette være en måte for kinesiske selskaper å skaffe seg mer makt langs ruta. Det kinesiske selskapet COSCO eier blant annet store deler av havna Pireus, Hellas' største havn (Faiola, 2010). I tillegg ønsket det kinesiske selskapet Sunbase i 2018 å investere i en ny havn ikke langt fra Svinesund i Sverige (Fjellanger, 2018). Kinesiske selskaper har allerede investert i havna i Arkhangelsk, så det viser at dette er et felt av interesse. For Norge vil dette bety at flere havner langs Nordøstpassasjen kan bli kinesisk eid. Kanskje vil kinesiske selskaper være interessert i å kjøpe havner også i Norge. Norge må være forberedt på at

kinesiske selskaper vil ønske større innflytelse i norske havner, eller å kjøpe store deler av havner slik som i Hellas. Man kan hvert fall se for seg at Kina vil gjøre tilpasninger og legge til rette for at Nordøstpassasjen skal bli en lukrativ rute å seile, slik at andre skip er nødt til å seile innom kinesiske havner på ruta.

4.2.2.4. Kinesiske pressmidler

Kina har vokst til å bli en av verdens største økonomier i dag (FN-sambandet, 2021). God økonomi fører også med seg mye makt. Ved at Kina eier flere havner og infrastruktur i et land, kan de bruke dette som et pressmiddel mot myndighetene i landet for å tone ned kritikk mot Kina. Et eksempel er Kinas press på Litauen, etter at de tillot Taiwan å åpne et representasjonskontor i Vilnius. Litauen ble utsatt for en påvirkningskampanje og et leverandørkjedepress, og de fikk problemer med å få tak i kinesiskproduserte deler. I tillegg presset Kina andre lands selskaper til å begrense handelen med litauiske selskaper (Politiets sikkerhetstjeneste, 2023, s. 13). Fordi Kina er involvert i selskaper over store deler av verden, har de muligheten til å presse selskaper til å gjøre slik de vil. På denne måten kan de presse frem sine egne meninger og undergrave andres, fordi de har så stor innflytelse i økonomien.

Dette er noe Norge må være bevisst når man inngår økonomiske samarbeid med Kina. Norge ønsker å være et land med stor frihet til å si og mene det man vil uten å bli presset av andre stater. Man kan se for seg et scenario der kinesiske selskaper er involvert i utvinning av norske ressurser og at en uenighet mellom landene, slik som i 2010, kan føre til at de stanser arbeidet. Når Kina har blitt så mektig som de er, vil de med stor sannsynlighet også bruke de midlene de har til å fronte sine meninger. Med økt kinesisk tilstedeværelse i norske nærområder, kan det i større grad komme tilbud om samarbeid eller investeringer fra kinesisk side. Slike samarbeid kan tjene begge parter, men Norge må være bevisst hvilken makt man legger i andres hender ved å inngå slike samarbeid.

5. Oppsummering og konklusjon

Denne oppgaven har tatt for seg Kinas interesser i Arktis og om disse kan utfordre norske interesser i nordområdene. Oppgaven tok først for seg Kinas arktiske policy og hva Kina gjør i Arktis, før den konkluderer med de viktigste kinesiske interessene i Arktis. Videre tok den for seg de norske interessene i nordområdene og drøftet hvordan disse kan utfordres av de kinesiske interessene.

I sin arktiske policy legger Kina spesielt stor vekt på miljøendringer og klimaforskning som hovedinteressene sine i Arktis. Dette er noe som også gjenspeiles i deres handlinger i Arktis, der de blant annet bidrar i utvikling av flere forskningsstasjoner, bygger isbrytere og drar på forskningstokter. Gjennom flere oppkjøp og bidrag i olje og gassutvinning, viser de at de er interessert i ressursene som finnes der. Kinas uttalelser og investeringer langs Nordøstpassasjen tyder på at også dette er en av de viktigste interessene deres i Arktis. For Kina vil det være en utfordring å skaffe seg territorielle rettigheter i Arktis. Men det finnes andre måter å skaffe seg makt i en region. For Kina kan dette skaffes gjennom økonomisk styrke. Ved å investere i prosjekter gjør de andre avhengig av seg. Med investeringer, følger innflytelse. I tillegg kan de bruke bekjentskaper og sosiale bånd til å skaffe seg makt.

Kina har de siste årene vist vilje og evne til å involvere seg i store deler av verden, spesielt gjennom økonomisk vekst, BRI og stor utvikling av marinen. Kina er på vei til å bli en dominerende sjømakt. Man kan tenke seg at for Kina er det å bli en polar stormakt en integrert del av å være dominerende sjømakt. Kinas vekst i Arktis må ses i sammenheng med Kinas økende vekst ellers i verden. Kinas handlinger i Arktis handler ikke kun om forskning eller å få tak i ressurser. Det handler om å vise tilstedeværelse og å få et fotfeste. Det handler om å skape en normalisering rundt at Kina opererer i Arktis. På grunn av styresettet der ledere sitter i mange år, kan de ha et lengre perspektiv på prosjekter enn mange vestlige land.

Når det kommer til sikkerhet tjener Norge på at norske nærområder forblir rolige. Med økt tilstedeværelse fra Kina, er det sannsynlig at også USA eller andre vil være interessert i å operere i våre nærområder. Med flere aktører i Arktis, øker sjansen for mer urolige forhold. Samtidig har Norge en lang historie med godt samarbeid i nordområdene, også med Russland. Et eventuelt kinesisk samarbeid kan ha positive sider, men det vil ikke nødvendigvis si at et samarbeid med Kina vil være problemfritt. En økt kinesisk tilstedeværelse kan utfordre norske sikkerhetsinteresser ved at det blir enklere å etablere og tilrettelegge for etterretning i norske nærområder. Dette er også et syn som deles av Politiets sikkerhetstjeneste i trusselvurderingen fra 2023.

For Norge er handel en viktig del av økonomien og Kina er en viktig handelspartner. Nordøstpassasjen kan bli en kilde til inntekt både for Norge og Kina, og man kan se for seg et potensielt samarbeid rundt dette i fremtiden. Kina er interessert i å utvikle Nordøstpassasjen og vil være interessert i investeringer langs ruta. Olje og gass er også et felt Kina har investert i og vil være interessert i å investere i fremover. Dette er også et felt der man kan se for seg økonomisk samarbeid. Samtidig er Kina i en posisjon der de kan bruke sin økonomiske makt

til å få det slik de vil. Dette er noe Norge må være bevisst på når man inngår samarbeid med Kina eller lar de investere i prosjekter i Norge eller Norges nærområder. Konflikt med Kina har rammet Norge økonomisk før.

En økt kinesisk tilstedeværelse i nordområdene vil utfordre norske sikkerhetsinteresser. Når det kommer til økonomiske interesser, har Norge og Kina flere av de samme interessene. Spesielt når det gjelder Nordøstpassasjen. Dette trenger ikke være motstridende interesser, da dette er et felt begge landene kan dra nytte av. Samtidig må Norge være bevisst hvilke investeringer Kina gjør, og unngå å gjøre seg avhengig av kinesisk økonomi.

6. Referanser

AP News (2022, 30. november). Russian, Chinese bombers fly joint patrols over Pacific.

<https://apnews.com/article/russia-ukraine-china-beijing-moscow-europe-3d694c61d318e083076b681cd913102d>

Arctic Council (u.å.). *About The Arctic Council*. Arctic-council.org. Hentet 19. Oktober 2022 fra <https://www.arctic-council.org/about/>

Bekkevold, J. I. & Tunsjø, Ø. (2021). Kinas inntreden i norsk sikkerhetspolitikk: Geopolitikk, strategiske flanker, integrasjon og avskjerming. I H. Ø. Pharø, K. J. Bjerga, S. Engh, G. D. Hatlehol & K. Offerdal (Red.), *Historiker, strateg og brobygger: Festskrift til Rolf Tamnes 70 år* (s. 307-318). Pax Forlag.

Bennet, M. M. & Iaquinto, B. L. (2021). The geopolitics of China's Arctic tourism resources. *Territory, Politics, Governance*, 1-22.
<https://doi.org/10.1080/21622671.2021.1887755>

Center for Preventive Action. (2022, 04. mai). *Territorial Disputes in the South China Sea*. Global Conflict Tracker.
<https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/territorial-disputes-south-china-sea>

Dams, T., van Schaik, L. & Stoetman, A. (2020). Presence before power: China's Arctic strategy in Iceland and Greenland (Clingendael Report) Clingendael Netherlands Institute of International Relations.
<https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-06/presence-before-power.pdf>

Danilov, P. B. (2021, 02. august). US, China and Russia Plan Joint Research in Order to Regulate Arctic Fishing. *High North News*. <https://www.highnorthnews.com/en/us-china-and-russia-plan-joint-research-order-regulate-arctic-fishing>

Elvevold, E. B. & Ro, H. J. M. (2022, 21. juni). Skyggespillet om Svalbard. *E24*.
<https://e24.no/naeringsliv/i/a7R5k7/skyggespillet-om-svalbard>

Edstrøm, A. C., Stensdal, I. & Heggelund, G. (2020). Den «nye supermakten»: Hva vil Kina i Arktis?. *Internasjonal Politikk*, 78(4), 523-534.
<http://dx.doi.org/10.23865/intpol.v78.2477>

Etterretningstjenesten. (2022). *Fokus 2022: Etterretningstjenestens vurdering av aktuelle sikkerhetsutfordringer*.

https://www.etterretningstjenesten.no/publikasjoner/fokus/fokus-norsk/Fokus-2022-til-web.pdf/_attachment/inline/184ffb15-e45f-42ac-b1e0-32292cd4e390:e4014ab4d0e3bd8b2509e7974430fe121e0473ba/Fokus-2022-til-web.pdf

Etterretningstjenesten. (2023). *Fokus 2023: Etterretningstjenestens vurdering av aktuelle sikkerhetsutfordringer*.

https://www.etterretningstjenesten.no/publikasjoner/fokus/fokus-norsk/Fokus2023%20-%20NO%20-%20Weboppslag%20v3.pdf/_attachment/inline/c1a9a458-aa1d-4bf6-a558-9cec57acde8f:9b2050d897a2b2db1bddc8e505db7b666e608b98/Fokus2023%20-%20NO%20-%20Weboppslag%20v3.pdf

Faiola, A. (2011, 12. oktober). *Kina bygger brohode i Europa*. Aftenposten.

<https://www.aftenposten.no/verden/i/JJGq4/kina-bygger-brohode-i-europa>

Fjellanger, R. (2018, 10. januar). *Kinesisk havn i Sverige*. Dagsavisen.

<https://www.dagsavisen.no/nyheter/verden/2018/01/10/kinesisk-havn-i-sverige/>

FN-sambandet (2022, 06. mai). *Folkerett*. <https://www.fn.no/tema/konflikt-og-fred/folkerett>

FN-sambandet (2021, 10. februar). *Kina*. <https://www.fn.no/Land/kina>

Gjelsvik, T. & Barr, S. (2020, 8. desember). *Nordøstpassasjen*. Store norske leksikon.

<https://snl.no/Nord%C3%B8stpassasjen>

Havrettskonvensjonen (1994). *De forente nasjoners havrettskonvensjon: Del V: Eksklusiv økonomisk sone* (10-12-1982 nr 1 Multilateral). Lovdata.

<https://lovdata.no/traktat/1982-12-10-1/a56>

Hoel, A. H. (u.å.). *Fiskevernsonen ved Svalbard – noen lange linjer*. Framsenteret. Hentet 05.

desember 2022 fra <https://framsenteret.no/arkiv/fiskevernsonen-ved-svalbard-noen-lange-linjer-5804703-146437/>

Huitfeldt, Anniken. (2022a, 30. august). *Fiskerisamarbeid bidrar til stabilitet i nord*.

Regjeringen.no

https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/fiskerisamarbeid_stabilitet/id2926113/

- Huitfeldt, Anniken. (2022b, 11. november). *Svar på spørsmål om en frihandelsavtale med Kina*. Regjeringen.no
https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/svar_frihandelsavtale/id2947015/
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Jiang, Y. (2021). *Chinese investments in Greenland: Origins, progress and actors* (DIIS Report 2021:05). Danish Institute for International Studies.
https://pure.diis.dk/ws/files/4834625/Chinese_investments_in_Greenland_DIIS_Report_2021_05.pdf
- Kolstadbråten, I. M. (2017, 20. juli). Kinesisk isbryter på klimatokt i Arktis. *NRK*.
<https://www.nrk.no/urix/kinesisk-isbryter-pa-klimatokt-i-arktisk-1.13608334>
- Kristiansen, E. & Ådland, A. (2019). *Hvilke operasjonelle utfordringer må løses for å gjøre Nordøstpassasjen til en hensiktsmessig transitt rute?* [Bacheloroppgave, Høgskulen på Vestlandet]. Brage HVL. https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/bitstream/handle/11250/2599033/kristiansen_Adland.pdf?sequence=1
- Liu, N. (2021, 10. juni). China and the Agreement to Prevent Unregulated High Seas Fisheries in the Central Arctic Ocean. *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2021/06/china-and-the-agreement-to-prevent-unregulated-high-seas-fisheries-in-the-central-arctic-ocean/>
- Meld. St. 9 (2020-2021). *Mennesker, muligheter og norske interesser i nord*. Utenriksdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/268c112ec4ad4b1eb6e486b0280ff8a0/no/pdfs/stm202020210009000dddpdfs.pdf>
- Meld. St. 15 (2008-2009). *Interesser, ansvar og muligheter. Hovedlinjer i norsk utenrikspolitikk*. Utenriksdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/9c4165390a954c2a809ded2ef11e56c9/no/pdfs/stm200820090015000dddpdfs.pdf>

- Nasjonal sikkerhetsmyndighet. (2023, 17. april). *Nasjonale sikkerhetsinteresser*.
<https://nsm.no/regelverk-og-hjelp/rad-og-anbefalinger/grunnleggende-nasjonale-funksjoner-gnf/nasjonale-sikkerhetsinteresser/>
- Nilsen, T. (2023, 25. april). FSB signs maritime security cooperation with China in Murmansk. *The Barents Observer*.
<https://thebarentsobserver.com/en/security/2023/04/fsb-signs-maritime-security-cooperation-china-murmansk>
- Olje- og energidirektoratet & Oljedirektoratet. (2023, 27. april). Produksjon og eksport. *Norsk petroleum*. <https://www.norskpetroleum.no/produksjon-og-eksport/>
- Politiets sikkerhetstjeneste. (2023). *Nasjonal trusselvurdering 2023*. <https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2023/>
- Uryupova, E. (2021, 27. november). *What does China's new heavy icebreaker mean?* Polar Journal. <https://polarjournal.ch/en/2021/11/27/what-does-chinas-new-heavy-icebreaker-mean/#:~:text=Today%2C%20China%20operates%20two%20medium,presence%20in%20the%20Arctic%20region.>
- Regjeringen (2016, 22. april). *Fred, stabilitet og forutsigbarhet*.
https://www.regjeringen.no/no/tema/nordomradene/nord_stabilitet/id2483588/
- Regjeringen (2021a, 4. oktober). *Havnasjonen Norge*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/hav/innsiktsartikler/havnasjonen-norge/id2605291/>
- Regjeringen (2021b, 16. november). *Arktisk råd*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/nordomradene/arktisk-rad/id2008503/>
- Regjeringen (2022, 12. mai). *Kina-frihandelsavtale*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/handel/nfd---innsiktsartikler/frihandelsavtaler/partner-land/kina/id457436/>
- Rein, T. & Jarslett, Y. (2023, 27. april). *Kinas forsvar*. Store norske leksikon.
https://snl.no/Kinas_forsvar

- Rolland, N. (2017). China's "Belt and Road Initiative": Underwhelming or Game-Changer?, *The Washington Quarterly*, 40(1), 127-142.
<https://doi.org/10.1080/0163660X.2017.1302743>
- Rolland, T. (2021, 5. mars). *Kina har lenge vært tungt til stede i Afrika. Nå har de satt sine øyne på Arktis*. Forskning.no <https://forskning.no/afrika-arktiskina/kina-har-lenge-vaert-tungt-til-stede-i-afrika-na-har-de-satt-sine-oyne-pa-arktiskina/1821306>
- Silk Road Fund. (u.å.). *About Us*. Hentet 1. november 2022 fra <http://www.silkroadfund.com.cn/enweb/23775/23767/index.html>
- Spivak, V. & Gabuev, A. (2021, 31. desember). *The Ice Age: Russia and China's Energy Cooperation in the Arctic*. Carnegie Endowment for International Peace.
<https://carnegiemoscow.org/commentary/86100>
- Staalesen, A. (2022, 29. november). *Putin's top oilman praises Xi Jinping, invites China to the Arctic*. The Barents Observer. <https://thebarentsobserver.com/en/industry-and-energy/2022/11/putins-top-oilman-praises-xi-jinping-invites-china-arctic>
- The State Council Information Office of the People's Republic of China (2018, 26. Januar). *China's Arctic Policy*.
http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm
- Trenin, D. (2020, 31. mars). *Russia and China in the Arctic: Cooperation, Competition, and Consequences*. Carnegie Endowment for International Peace.
<https://carnegiemoscow.org/commentary/81407>
- U.S. Navy, U.S Marine Corps & U.S Coast Guard. (2020). *Advantage at Sea: Prevailing with Integrated All-Domain Naval Power*.
<https://media.defense.gov/2020/Dec/17/2002553481/-1/-1/0/TRISERVICESTRATEGY.PDF/TRISERVICESTRATEGY.PDF>
- Wegge, N. (2019). Stormaktsinteresser og sikkerhetspolitiske utviklingstrekk i Arktis - Mulige implikasjoner for Norge. *NUPI*, 2019(2), 1-4. https://nupi.brage.unit.no/nupi-xmlui/bitstream/handle/11250/2582454/NUPI_Policy_Brief_2_2019_Wegge.pdf?sequence=2&isAllowed=y